

SPIS TREŚCI

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH SKRÓTÓW	11
Rozdział I. PODSTAWOWE ZAGADNIENIA PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO .	13
§ 1. Społeczność międzynarodowa a prawo międzynarodowe	13
1. Pojęcie i skład społeczności międzynarodowej (13). 2. Cechy charakterystyczne społeczności międzynarodowej (15). 3. Społeczność międzynarodowa a wspólnota. Uniwersalizm a regionalizm (17).	
§ 2. Pojęcie i istota prawa międzynarodowego	18
1. Definicja (18). 2. Nazwa (19). 3. Systematyka (20). 4. Podstawa obowiązywania prawa międzynarodowego (21). 5. Sankcje (23).	
§ 3. Prawo międzynarodowe a prawo wewnętrzne	26
1. Jedność czy odrębność. Monizm a dualizm (26). 2. Stosunek prawa międzynarodowego do prawa wewnętrznego w praktyce międzynarodowej (27). 3. Stosowanie umów międzynarodowych w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej (28).	
Rozdział II. ZARYS HISTORII PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO I HISTORII JE- GO NAUKI	31
§ 1. Starożytność	31
1. Typy historyczne prawa międzynarodowego (31). 2. Bliski Wschód (33). 3. Grecja (33). 4. Chiny (35). 5. Rzym (36).	
§ 2. Średniowiecze	38
1. „Rodzina narodów chrześcijańskich” (38). 2. Stosunki z państwami muzułmańskimi (40). 3. Rozwój kontaktów międzynarodowych (40). 4. Nauka prawa międzynarodowego (41). 5. Nauka prawa międzynarodowego w Polsce (43).	
§ 3. Od średniowiecza do XVIII wieku	45
1. Formowanie się nowego układu politycznego i „klasycznego” prawa międzynarodowego (45). 2. Nauka prawa międzynarodowego (47). 3. Nauka prawa międzynarodowego w Polsce (51).	
§ 4. Wieki XIX i początek XX wieku	52
1. Oddziaływanie Rewolucji Francuskiej (52). 2. Kongres wiedeński (53). 3. Doktryna J. Monroe’go (54). 4. Ekspansja społeczności międzynarodowej (55). 5. Ekspansja kolonialna (55). 6. Traktat paryski (56). 7. Rozwój współpracy międzynarodowej i prawa międzynarodowego (57). 8. Konferencje haskie (58). 9. Nauka prawa międzynarodowego (59). 10. Nauka prawa międzynarodowego w Polsce (60).	

§ 5. Okres współczesny	61
1. Pierwsza wojna światowa (61). 2. Okres międzywojenny (62). Druga wojna światowa (65). 4. Rozpad imperiów kolonialnych (67). 5. Okres powojenny (68). 6. Nauka prawa międzynarodowego (71). 7. Nauka prawa międzynarodowego w Polsce (73).	

Rozdział III. ŹRÓDŁA PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO

§ 1. Pojęcie źródeł prawa międzynarodowego	77
§ 2. Umowa międzynarodowa	79
1. Pojęcie i rodzaje umów międzynarodowych (79). 2. Forma umów międzynarodowych (81).	
§ 3. Procedura zawierania umów międzynarodowych	84
1. Ustalenie tekstu i podpisanie umowy (84). 2. Ratyfikacja i wejście w życie (85). 3. Przystąpienie do umowy (91). 4. Rejestracja i publikacja umów (91). 5. Typowe klauzule występujące w umowach międzynarodowych (92).	
§ 4. Zakres mocy obowiązującej umów międzynarodowych	93
1. Obowiązki umów w czasie i przestrzeni (93). 2. Zastrzeżenia (95). 3. Zakres mocy obowiązującej umów wobec państw trzecich (96).	
§ 5. Nieważność, wygaśnięcie i zawieszenie stosowania umów	97
1. Nieważność umów (97). 2. <i>Ius cogens</i> (99). 3. Wygaśnięcie umowy (100). 4. Wyowiedzenie umowy (102). 5. Zawieszenie stosowania umowy (103). 6. Wpływ wybuchu wojny na umowy międzynarodowe (104).	
§ 6. Obowiązek przestrzegania i zasady interpretacji umów międzynarodowych	105
1. <i>Pacta sunt servanda</i> (105). 2. Środki zabezpieczające wykonanie umów (106). 3. Interpretacja umów międzynarodowych (107).	
§ 7. Akty jednostronne	109
§ 8. Zwyczaj międzynarodowy	110
§ 9. Inne źródła prawa międzynarodowego	113
1. Orzecznictwo sądów międzynarodowych (113). 2. Doktryna (114). 3. Ustawodawstwo państw (114). 4. Ogólne zasady prawa (115). 5. Uchwały organizacji międzynarodowych (115).	
§ 10. Kodyfikacja prawa międzynarodowego	117
1. Rozwój historyczny (117). 2. Kodyfikacja prawa międzynarodowego po II wojnie światowej (118). 3. Dodatnie i ujemne następstwa kodyfikacji (119).	

Rozdział IV. PODMIOTY PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO

§ 1. Pojęcie podmiotowości w prawie międzynarodowym	121
§ 2. Państwo jako podmiot prawa międzynarodowego	124
1. Elementy składowe i istota państwa (124). 2. Powstawanie i upadek państw. Zagadnienie sukcesji (126).	
§ 3. Rodzaje państw z uwagi na ich strukturę	130
1. Państwa jednolite (130). 2. Państwa złożone (130). 3. Związek Radziecki (131). 4. Wspólnota Niepodległych Państw (132). 5. Wspólnota Narodów (brytyjska) (133).	
§ 4. Rodzaje państw ze względu na ograniczenie zdolności do czynności prawnych w stosunkach międzynarodowych	134
1. Państwa zależne (134). 2. Minipaństwa (135). 3. Państwa trwale naturalne (136).	
§ 5. Inne podmioty prawa międzynarodowego	137
1. Podmiotowość narodu (137). 2. Podmiotowość organizacji międzynarodowych (138). 3. Podmiotowość Stolicy Apostolskiej (140). 4. Podmiotowość osób fizycznych i prawnych (141).	
§ 6. Uznanie międzynarodowe	142

1. Pojęcie i formy uznania (142). 2. Uznanie państwa (144). 3. Uznanie rządu (147). 4. Uznanie za powstańców i za stronę wojującą (149). 5. Uznanie za naród (151).	
§ 7. Odpowiedzialność międzynarodowa państwa	151
1. Źródła odpowiedzialności (153). 2. Odpowiedzialność bezpośrednia i pośrednia (155). 3. Formy odpowiedzialności (157).	

Rozdział V. ORGANY PAŃSTWA W STOSUNKACH MIĘDZYNARODOWYCH . . .

§ 1. Organy wewnętrzne	162
1. Głowa państwa (162). 2. Parlament (164). 3. Rząd i szef rządu (premier) (165). 4. Minister i ministerstwo spraw zagranicznych (167). 5. Minister gospodarki (169).	
§ 2. Organy zewnętrzne	170
1. Stałe przedstawicielstwa dyplomatyczne (170). 2. Misje specjalne (171). 3. Przedstawicielstwa handlowe (172). 4. Przedstawicielstwa przy organizacjach międzynarodowych (172). 5. Urzędy konsularne (174). 6. Misje wojskowe (175).	
§ 3. Stosunki dyplomatyczne	176
1. Normy regulujące stosunki dyplomatyczne (176). 2. Ustanowienie stosunków dyplomatycznych (177). 3. Funkcje misji dyplomatycznej (178). 4. Klasy szefów misji i zagadnienie precedencji (179). 5. Personel misji dyplomatycznej (180).	
§ 4. Przywileje i immunitety dyplomatyczne	181
1. Pojęcie przywilejów i immunitetów (181). 2. Podstawa przywilejów i immunitetów dyplomatycznych (182). 3. Przywileje i immunitety misji (183). 4. Przywileje i immunitety osobowe (184).	
§ 5. Obowiązki przedstawicieli dyplomatycznych wobec państwa przyjmującego	186
§ 6. Korpus dyplomatyczny	187
§ 7. Koniec misji dyplomatycznej	188
§ 8. Stosunki konsularne	189
1. Normy regulujące stosunki konsularne (189). 2. Ustanowienie stosunków konsularnych. Początek i koniec funkcji konsularnych (191). 3. Funkcje konsularne (192). 4. Immunitety i przywileje konsularne (193). 5. Immunitety i przywileje placówki (193). 6. Immunitety i przywileje osobowe (194). 7. Klasy szefów placówek konsularnych. Korpus konsularny (194). 8. Konsulowie zawodowi i honorowi (195).	

Rozdział VI. TERYTORIUM W PRAWIE MIĘDZYNARODOWYM

§ 1. Terytorium państwowe	198
1. Znaczenie terytorium państwowego (198). 2. Istota prawna terytorium państwowego (199). 3. Skład terytorium państwowego (200). 4. Ochrona integralności terytorialnej państwa w prawie międzynarodowym (201).	
§ 2. Zwierzchnictwo terytorialne	202
1. Pojęcie i istota zwierzchnictwa terytorialnego (202). 2. Obowiązki wynikające ze zwierzchnictwa terytorialnego (204).	
§ 3. Szczególne ograniczenia wykonywania zwierzchnictwa terytorialnego	205
1. Demilitaryzacja i neutralizacja terytorium (205). 2. Bazy wojskowe (206). 3. Dzierżawa (206).	
§ 4. Nabycie i utrata terytorium państwowego	207
1. Cesja (208). 2. Efektywna okupacja (zawłaszczenie) (209). 3. Zasiedzenie (210). 4. Przyrost (211). 5. Zawojowanie (podbój) (211). 6. Utrata terytorium (212).	
§ 5. Granice	213
1. Pojęcie i rodzaje granic (213). 2. Delimitacja granicy państwowej (214). 3. Demarkacja granicy państwowej (215). 4. Administracja granicy państwowej (215). 5. Nie naruszalność granic (215).	
§ 6. Kształtowanie się granic Polski po II wojnie światowej	216
1. Granica wschodnia (216). 2. Granica polsko-niemiecka (217). 3. Granica polsko-czeska i polsko-słowacka (219).	

§ 7.	Rzeki międzynarodowe	220
	1. Pojęcie rzeki międzynarodowej (220). 2. Dunaj (221). 3. Ren (222). 4. Niger (222). 5. Indus (222). 6. Amazonka (223).	
§ 8.	Obszary morskie	223
	1. Obszary morskie wchodzące w skład terytorium państwowego (225). 2. Obszary morskie podlegające ograniczonej jurysdykcji lub suwerenności państwa nadbrzeżnego (229). 3. Obszary morskie poza granicami jurysdykcji państwowej (234). 4. Międzynarodowe cieśniny i kanały morskie (240).	
§ 9.	Obszary podbiegunowe	247
	1. Arktyka (247). 2. Antarktyka (248).	
§ 10.	Przestrzeń powietrzna i kosmiczna	249
	1. Przestrzeń powietrzna (249). 2. Przestrzeń kosmiczna (253).	

Rozdział VII. LUDNOŚĆ W PRAWIE MIĘDZYNARODOWYM 259

§ 1.	Obywatelstwo	260
	1. Pojęcie i znaczenie obywatelstwa (260). 2. Nabycie i utrata obywatelstwa (261). 3. Podwójne lub wielorakie obywatelstwo (263). 4. Bezpaństwowość i uchodźstwo (264).	
§ 2.	Cudzoziemcy	265
	1. Dopuszczenie i pobyt cudzoziemców na terytorium innego państwa (265). 2. Prawa i obowiązki cudzoziemców (266).	
§ 3.	Azyl terytorialny	267
§ 4.	Ekstradycja przestępców	269
§ 5.	Międzynarodowa ochrona praw człowieka	271
	1. Zasada poszanowania praw człowieka w Karcie Narodów Zjednoczonych (272). 2. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (273). 3. Międzynarodowe Pakty Praw Człowieka (274). 4. Zakaz dyskryminacji (277). 5. Zapobieganie i karanie zbrodni ludobójstwa (279). 6. Ochrona poszczególnych grup (280). 7. Międzynarodowa kontrola przestrzegania praw człowieka (284).	

Rozdział VIII. ORGANIZACJE MIĘDZYNARODOWE 289

§ 1.	Pojęcie i rodzaje organizacji międzynarodowych	289
	1. Podział organizacji na rządowe i pozarządowe (289). 2. Struktura międzynarodowych organizacji rządowych (291). 3. Organizacje wyspecjalizowane ONZ (292).	
§ 2.	Międzynarodowe organizacje rządowe	293
	1. Rozwój historyczny (293). 2. Podmiotowość prawnomiędzynarodowa (294). 3. Istota prawnopolityczna organizacji rządowych (295). 4. Funkcje organizacji rządowych (296).	
§ 3.	Uchwały podejmowane przez organy międzynarodowych organizacji rządowych . .	298
	1. Charakter prawny uchwał (298). 2. Rodzaje uchwał (299).	
§ 4.	Międzynarodowe organizacje pozarządowe	302
	1. Rozwój historyczny (302). 2. Funkcje organizacji pozarządowych (303).	
§ 5.	Organizacja Narodów Zjednoczonych	305
	1. Karta Narodów Zjednoczonych (305). 2. Cele i zasady Narodów Zjednoczonych (306). 3. Członkostwo ONZ (309). 4. Organy ONZ (311). 5. Podział kompetencji między Zgromadzenie Ogólne i Radę Bezpieczeństwa (315). 6. Sankcje (316). 7. Pokojowe operacje ONZ (318). 8. Układy i organizacje regionalne (319). 9. Funkcje Rady Gospodarczo-Społecznej (320). 10. Status konsultacyjny organizacji pozarządowych (321). 11. Terytoria powiernicze i obszary niesamodzielne (322). 12. Funkcje Sekretarza Generalnego ONZ (324). 13. Funkcjonariusze ONZ (324). 14. Siedziba i finanse ONZ (325).	

§ 6.	Międzynarodowe organizacje rządowe poza systemem ONZ	326
	1. Organizacje współpracy politycznej i wojskowej (326). 2. Europejskie organizacje regionalne (329). 3. Pozaeuropejskie organizacje regionalne (334).	
Rozdział IX. POKOJOWE ZAŁATWIANIE SPORÓW MIĘDZYNARODOWYCH . .		339
§ 1.	Pojęcie i podział sporów międzynarodowych	339
	1. Definicja sporu i konfliktu międzynarodowego (339). 2. Rodzaje sporów międzynarodowych (341).	
§ 2.	Środki pokojowego załatwiania sporów	343
	1. Podział środków załatwiania sporów (343). 2. Rokowania bezpośrednie (negocjacje) (344). 3. Dobre usługi i mediacja (348). 4. Komisje badań (349). 5. Koncyliacja (350).	
§ 3.	Sądy międzynarodowe	352
	1. Rozwój historyczny (352). 2. Arbitraż międzynarodowy (354). 3. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości (357). 4. Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza (362).	
§ 4.	Stałe sądy regionalne	362
§ 5.	Załatwianie sporów w świetle statutów i praktyki organizacji międzynarodowych	364
	1. Załatwianie sporów w systemie Ligi Narodów (364). 2. Załatwianie sporów w świetle Karty Narodów Zjednoczonych (365). 3. Załatwianie sporów w świetle praktyki ONZ (369). 4. Załatwianie sporów w innych organizacjach międzynarodowych (370). 5. Międzynarodowy Ośrodek Regulowania Sporów Inwestycyjnych (372).	
§ 6.	Tendencje rozwojowe w zakresie załatwiania sporów międzynarodowych	373
§ 7.	Środki przymusu nie będące wojną	378
Rozdział X. PRAWO KONFLIKTÓW ZBROJNYCH . . . na 15.01.09		381
§ 1.	Wojna, konflikt zbrojny, użycie siły	381
§ 2.	Zakaz użycia siły zbrojnej w rozwoju historycznym	382
	1. Doktryna wojny sprawiedliwej (382). 2. Pakt Ligi Narodów (383). 3. Pakt Paryski z roku 1929 (384).	
§ 3.	Zakaz użycia siły zbrojnej w świetle obecnie obowiązującego prawa międzynarodowego	385
	1. Karta Narodów Zjednoczonych (385). 2. Zasada nieinterwencji (387). 3. Samoobrona indywidualna i zbiorowa (389). 4. Określenie napaści (agresji) (391).	
§ 4.	Rozbrojenie	393
	1. Rozwój historyczny (393). 2. Rozbrojenie w świetle Karty Narodów Zjednoczonych (394). 3. Rokowania rozbrojeniowe (395).	
§ 5.	Ogólne zagadnienia prawa wojennego (<i>ius in bello</i>)	397
	1. Cechy szczególne prawa wojennego (397). 2. Rozwój historyczny prawa wojennego (400). 3. Zakres mocy obowiązującej prawa wojennego (404). 4. Rozpoczęcie wojny (406). 5. Porozumienia między państwami wojującymi (407). 6. Mocarstwa opiekuńcze (407). 7. Organizacje Czerwonego Krzyża (408). 8. Jeńcy (410). 9. Ranni i chorzy (410). 10. Ochrona ludności cywilnej (411). 11. Zakończenie wojny i likwidacja skutków wojny (414). 12. Odpowiedzialność za przestępstwa wojenne (415).	
§ 6.	Wojna lądowa	419
	1. Siły zbrojne uczestniczące w wojnie lądowej (419). 2. Metody i środki walki (421). 3. Okupacja wojenna (424).	
§ 7.	Wojna morska	427
	1. Odrębności wojny morskiej (427). 2. Metody i środki wojny morskiej (428). 3. Prawo łupu (429). 4. Kontrabanda wojenna (430).	
§ 8.	Wojna powietrzna	431

konwencje naroskie i genewskie

§ 9. Konflikty zbrojne nie mające charakteru międzynarodowego	432
1. Rozwój historyczny (432). 2. Konwencje genewskie z roku 1949 (433). 3. Protokół dodatkowy z roku 1977 (434). 4. Umiędzynarodowione konflikty wewnętrzne (436).	
§ 10. Neutralność wojenna	437
1. Pojęcie neutralności wojennej (437). 2. Prawa i obowiązki państw neutralnych (438). 3. Neutralność wojenna w świetle Karty Narodów Zjednoczonych (441).	
BIBLIOGRAFIA (wybór)	443